

Sygn. akt **IC 619/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Rafał Wagner
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Skolimowska

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2016 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) **spółki akcyjnej z siedzibą w W.**

przeciwko **E. R. i S. R.**

o zapłatę kwoty 515.028,79 zł

I. oddała powództwo;

II. zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz E. R. i S. R. kwoty po 14.417 (czternaście tysięcy czterysta siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IC 619/16

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym dnia 19 lutego 2016 roku (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej jako Bank) domagał się zasądzenia od pozwanych E. R. i S. R. kwoty 515 028,79 złotych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od 22 sierpnia 2015 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenia od pozwanych na rzecz powoda solidarnie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powódka wskazała, iż pozwani są jej dłużnikami osobistymi z tytułu kredytu hipotecznego. Zaznaczyła, że w związku z niewywiązywaniem się pozwanych z obowiązków określonych w umowie, wezwała ich do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy, a wobec braku spłaty zadłużenia należności stały się wymagalne (pozew – k. 1-3).

W dniu 26 kwietnia 2016 roku Sąd wydał nakaz zapłaty, w którym nakazał pozwanym, aby zapłacili solidarnie ww. kwotę oraz kwotę 11 067 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu albo wnieśli sprzeciw (nakaz zapłaty – k. 99).

W sprzeciwach z dnia 30 maja 2016 roku pozwani E. R. i S. R. zaskarżyli nakaz zapłaty w całości, wnieśli o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwani przede wszystkim zarzucili brak udowodnienia wysokości roszczenia, oparcie roszczenia na dokumencie prywatnym – wyciągu z ksiąg bankowych, a także zakwestionowali skuteczność wypowiedzenia umowy kredytowej. Stwierdzili, że wezwanie do zapłaty nie może stanowić oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, gdyż zostało podpisane przez osoby, które nie były uprawnione do reprezentacji, a dla skutecznego wypowiedzenia konieczne było złożenie odrębnego oświadczenia o takiej treści (sprzeciw – k. 110-112; sprzeciw – k. 116-118).

Strony podtrzymały swoje stanowiska do zakończenia sprawy (załącznik do protokołu rozprawy powoda – k. 141-143; załącznik do protokołu pozwanego S. R. – 148-149; załącznik do protokołu pozwanej E. R. – k. 154-155).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 19 czerwca 2008 roku pomiędzy (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. reprezentowaną przez K. D. i J. K. a S. R. i E. R. została zawarta umowa kredytu na kwotę 361 660,53 złote, przy walucie waloryzacji (...). Okres kredytowania wynosił 360 miesięcy. Zobowiązaniem spółki była wypłata wskazanych w umowie środków, natomiast kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty kredytu w określonych terminach i kwotach (Umowa nr (...) – k. 12-21; dalej jako Umowa).

Dnia 22 listopada 2013 roku (...) Bank S.A. zmienił nazwę na (...) S.A. (odpis pełny z rejestru przedsiębiorców – k. 60-97).

Kredyt został uruchomiony dnia 24 czerwca 2008 roku, kiedy to powódka dokonała przelewu na konto bankowe S. R. kwoty pieniężnej w wysokości 323 660,54. Następnie powódka dnia 1 września 2008 roku dokonała na konto powoda wpłaty 28 000 złotych, natomiast 19 lutego 2010 roku wpłaciła kwotę 10 000,02 złote. Łącznie wpłacone kwoty odpowiadały kwocie wskazanej w Umowie (elektroniczne zestawienie operacji – k. 132-134).

W dniu 18 marca 2013 roku powódka, reprezentowana przez Dyrektora Departamentu Kredytów Detalicznych D. S. oraz Wicedyrektora do spraw windykacji tegoż departamentu R. N., skierowała do pozwanej E. R. pismo – „ostateczne wezwanie do zapłaty”, wzywając ją do spłaty zaległych płatności w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy i wskazała, że wymagalne należności wynoszą 1 659,88 CHF. W treści wezwania napisano „W przypadku braku spłaty zadłużenia, pismo niniejsze należy traktować jako wypowiedzenie umowy przez Bank. Okres wypowiedzenia wynosi 30 dni i jest liczony od następnego dnia po upływie w/w 7 dniowego terminu” (ostateczne wezwanie do zapłaty – k. 24). Wezwanie zostało doręczone 20 marca 2013 roku (potwierdzenie odbioru – k. 26).

Wezwanie o tej samej treści zostało przesłane dnia 18 marca 2013 roku do pozwanego S. R., a zostało odebrane 20 marca 2013 roku (ostateczne wezwanie do zapłaty – k. 27; potwierdzenie odbioru – k. 28).

Dnia 28 lipca 2015 roku powód skierował do pozwanych pisma – „przedsądowe wezwania do zapłaty”, określając wymagalną kwotę zadłużenia na 162 005,51 CHF (k. 30,33). Pismo zostało odebrane przez S. R. dnia 11 sierpnia 2015 roku (potwierdzenie odbioru – k. 31), a przez E. R. dnia 17 sierpnia 2015 roku (potwierdzenie odbioru – k. 34).

Dnia 21 sierpnia 2015 roku Bank stwierdził, że w księdze bankowej ujawniona jest wierzytelność powódki wobec pozwanych wynosząca 515 028,79 złotych oraz że jest ona wymagalna (wyciąg z ksiąg bankowych (...) S.A. (...) – k. 22).

Dokonując ustaleń faktycznych w sprawie Sąd oparł się na przedstawionych w toku postępowania dokumentach, bowiem fakt ich sporządzenia – w zakresie, w jakim stanowiły podstawę ustalenia stanu faktycznego sprawy – nie budził wątpliwości, a ich autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie przede wszystkim należało ocenić skuteczność wypowiedzenia umowy kredytowej przez Bank. Powódka stała na stanowisku, że na skutek wypowiedzenia umowy doszło do wygaśnięcia stosunku prawnego pomiędzy stronami, co spowodowało wymagalność roszczenia powódki i zasadność wystąpienia z powództwem o zapłatę. Natomiast strona pozwana podnosiła niedopuszczalność warunkowego wypowiedzenia umowy, brak możliwości wezwania do zapłaty z jednoczesnym wypowiedzeniem, a także dokonanie tej czynności przez osoby nieuprawnione.

Odnosząc się do zarzutów strony pozwanej, trzeba zauważyć, iż z pełnomocnictw przedłożonych przez powódkę nie wynika, ażeby osoby, które podpisały się pod „wezwaniami do zapłaty” były uprawnione do składania w imieniu banku oświadczenia o wypowiedzeniu umów. W treści przedstawionych pełnomocnictw wymieniony jest szereg różnych czynności, jak też ogólne klauzule dotyczące podpisywania dokumentów i składania oświadczeń w sprawach windykacyjnych. Jednak takie upoważnienie zdaniem Sądu, nie jest wystarczające do złożenia w imieniu Banku oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. W pełnomocnictwie nr (...) udzielonym D. S. została ona umocowana m.in. do podpisywania korespondencji i dokumentów dotyczących zakresu działania Departamentu Kredytów Detalicznych, w szczególności związanych z zawieraniem umów kredytowych oraz z prowadzeniem działań windykacyjnych, w tym wystawianiem tytułów egzekucyjnych, zgłaszaniem należności Banku do układu sądowego i upadłości (k. 136). Natomiast R. N. została umocowana m.in. do składania oświadczeń i prowadzenia korespondencji w ramach prowadzonych postępowań windykacyjnych, restrukturyzacyjnych, upadłościowych i naprawczych, podpisywania dokumentów i składania oświadczeń związanych z udzielonymi produktami kredytowymi, w tym oświadczeń o stanie zadłużenia oraz sytuacji kredytowej klienta (pełnomocnictwo z 5 lutego 2010 r. – k. 135). W ocenie Sądu zakres udzielonych pełnomocnictw nie daje podstaw do przyjęcia, że D. S. i R. N. były umocowane do wypowiadania umów kredytowych. Możliwość działania w zakresie windykacji należności nie może być utożsamiana z możliwością realizacji praw kształtujących - składania jednostronnych oświadczeń, których skutkiem jest przekształcenie stosunku prawnego i powstanie wymagalnej wierzytelności na rzecz banku. Windykacja to dochodzenie roszczeń, ewentualnie monitorowanie dłużnika, które ma doprowadzić do spłaty zobowiązań. W tym mieści się wezwanie do zapłaty zaległych rat, czy do zapłaty należności przysługujących kredytodawcy po wypowiedzeniu umowy, ale nie samo prawo do wypowiadania umów, a przez to kreowania zobowiązań. Z tym zakresem umocowania korespondują dalsze uprawnienia wymienione w pełnomocnictwach: uprawnienie do składania oświadczeń o stanie zadłużenia oraz sytuacji kredytowej klienta, wystawiania tytułów egzekucyjnych, zgłaszania należności banku do układu sądowego i upadłości. Są to bądź oświadczenia wiedzy (o stanie zadłużenia), bądź działania zmierzające do egzekucji istniejących już należności.

Niezależnie od braku umocowania osób składających oświadczenie o wypowiedzeniu umowy w imieniu Banku, oceny wymaga sama dopuszczalność zamieszczenia w jednym piśmie wezwania do zapłaty oraz oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. Powódka skierowała do pozwanych pismo zatytułowane „wezwanie do zapłaty”, w którego dalszej części umieściła klauzulę wypowiedzenia umowy.

Problem możliwości łączenia wezwania do zapłaty z warunkowym wypowiedzeniem umowy był już wielokrotnie przedmiotem zainteresowania judykatury. Orzecznictwo w tym zakresie nie jest jednolite i co do przedmiotowego zagadnienia prezentowane są dwa różne podejścia. Zgodnie z pierwszym z nich, tak sformułowane wypowiedzenie, jako ujęte wyraźnie w formie pisemnej, jest jasne i wobec dopuszczalności konstrukcji wypowiedzenia warunkowego, nie istnieją wątpliwości co do treści złożonego oświadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 czerwca 2014 roku, sygn. akt I ACa 516/14; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r., sygn. akt V CSK 698/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 marca 2015 roku, sygn. akt I ACa 1195/14).

Druga koncepcja zwraca uwagę na to, że tak ukształtowane pismo może być dla odbiorcy nieoczywiste, niejednoznaczne i pozostawiać wątpliwości co do tego, czy jest wezwaniem do zapłaty, czy oświadczeniem o wypowiedzeniu umowy. Zgodnie z tą linią orzecniczą, takie oświadczenie jako bezskuteczne nie może spowodować wygaśnięcia umowy kredytowej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 maja 2015 roku, sygn. akt I ACa 16/15; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 11 marca 2014 roku, sygn. akt I ACa 812/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 marca 2014 r., sygn. akt I ACa 812/13; wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 września 2015 roku, sygn. akt V Ca 3665/14).

Zdaniem Sądu, wezwanie do zapłaty będące zarazem, zdaniem strony powodowej, wypowiedzeniem umowy, nie było dla odbiorcy kategoryczne i jednoznaczne. Z treści pisma wynikało, że było skierowane pod rygorem wypowiedzenia umowy w przypadku nie spełnienia świadczenia, a jednocześnie samo w sobie miało być oświadczeniem o wypowiedzeniu umowy przez Bank. Nie bez znaczenia jest także tytuł pisma, gdyż wezwanie do zapłaty jest jedynie

działaniem upominawczym zmierzającym do poinformowania o stanie zadłużenia i ewentualnych konsekwencjach niezastosowania się do niego. Powiadomienie takie nie jest oświadczeniem woli, a innego rodzaju zachowaniem, mającym na celu poinformowanie odbiorcy o określonych faktach, nie wywołuje zatem skutków prawnych (por. E. Gniewek, P. Machnikowski [red.], Kodeks cywilny. Komentarz., Legalis). Natomiast wypowiedzenie umowy jest prawnie doniosłą czynnością prawną skutkująca wygaśnięciem stosunku prawnego pomiędzy stronami umowy i co za tym idzie, wymagalnością roszczenia Banku.

Oceniając treść omawianych pism Sąd doszedł do przekonania, iż w istocie stanowiły, zgodnie z ich tytułem, wezwania do zapłaty. Jednym z wymogów skutecznie złożonego oświadczenia woli jest jego jednoznaczność. Przesłanka ta nie zostaje spełniona, jeżeli oświadczeniu takiemu możliwe jest przypisanie więcej niż jednego znaczenia. Jak podkreśla się w orzecznictwie, wypowiedzenie jest prawem kształtującym, które jest realizowane poprzez oświadczenie złożone drugiej stronie umowy (art. 61 k.c.). Z uwagi na szczególne skutki jakie ze sobą niesie, a które prowadzą do zerwania pomiędzy stronami węzła obligacyjnego, uznać należy, że zgodnie z art. 60 k.c. zachowanie takie nie powinno pozostawiać żadnych wątpliwości co do prawidłowości jego złożenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 maja 2015 roku, sygn. akt I ACa 16/15).

Konieczne jest podkreślenie, że waga umowy oraz konsekwencje jej wypowiedzenia dla strony pozwanej skłaniają do wniosku, że oświadczenie takie nie powinno budzić wątpliwości. Jak wynika ze złożonego na rozprawie przez powódkę elektronicznego zestawienia operacji, po otrzymaniu wezwań do zapłaty z marca 2013 r. pozwani dokonali w kwietniu 2013 r. trzech wpłat na poczet zaległości na łączną kwotę 1.451,09 zł (k. 134v). Podjęli zatem próbę częściowego uregulowania należności. W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę fakt, że umowa kredytu hipotecznego, obok umowy nabycia nieruchomości, stanowi jedną z najważniejszych umów zawieranych przez klientów indywidualnych w życiu, a także zważywszy na dysproporcje doświadczenia i możliwości działania pomiędzy bankiem a jego klientem, od banku oczekiwać należy podejmowania działań, które w sposób zrozumiały i jednoznaczny będą określały relacje łączące kredytodawcę z kredytobiorcą.

Zgodnie z § 15 ust. 1 Umowy: „W wypadku naruszenia przez Kredytobiorcę warunków Umowy, a w szczególności, gdy:

1) w terminie określonym w Umowie nie dokona spłaty raty kapitałowo-odsetkowej lub części raty kapitałowo-odsetkowej lub

2) w umówionym terminie nie dokona spłaty należnych (...) prowizji, opłat i innych należności

(...) podejmuje działania upominawcze z wypowiedzeniem umowy włącznie.” Natomiast stosownie do ust 3, „Okres wypowiedzenia Umowy wynosi 30 dni i liczony jest od dnia doręczenia wypowiedzenia kredytobiorcy...” (Umowa – k. 17).

Nie można stwierdzić, że wypowiedzenie umowy zostało powodom w ogóle doręczone, gdyż otrzymali oni jedynie wezwania do zapłaty. Pomimo, iż konstrukcja wypowiedzenia warunkowego jest co do zasady dopuszczalna, oświadczenie Banku o wypowiedzeniu umowy powinno być jednoznaczne dla odbiorcy, zgodne z postanowieniami zawartej umowy oraz podpisane przez osoby do tego upoważnione. Sposób sformułowania pisma spowodował, że wypowiedzenie umowy kredytowej w niniejszej sprawie nie mogło wywołać zamierzonego przez powódkę skutku. W wezwaniu do zapłaty przyjęta została fikcja, że termin wypowiedzenia zaczyna biec „od następnego dnia po upływie w/w 7 dniowego terminu”, tj. terminu zakreślonego na spłatę zaległych płatności (wezwanie do zapłaty – k. 24). Zastosowana konstrukcja wypowiedzenia jest niezgodna z łączącą strony umową o kredyt hipoteczny z 19 czerwca 2008 r.

Powództwo nie zasługiwało również na uwzględnienie z uwagi na brak wykazania wysokości żądania. Powódka domagała się zasądzenia od pozwanych kwoty 515 028,79 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 21 sierpnia 2015 roku. Wskazała, iż przedmiotowa kwota wynika wyciągu z ksiąg bankowych. Wyciąg ten, został sporządzony przez Bank 21 sierpnia 2015 roku.

Pozwani zasadnie zakwestionowali wysokość żądania Banku. Zgodnie z § 16 ust. 3 Umowy, „z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego / od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu Umowy kredytowej, (...) dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa” (Umowa – k. 18). Wynika z tego, że wyliczenie wysokości należności banku powinno być dokonane na dzień wniesienia pozwu, podczas gdy kwota dochodzona pozwem pochodzi z daty wystawienia wyciągu z ksiąg bankowych.

Kwota wskazana przez powódkę w pozwie nie została przeliczona zgodnie z postanowieniami Umowy, na dzień wniesienia pozwu, lecz na dzień wystawienia wyciągu z ksiąg bankowych. Ponadto powódka w toku postępowania nie przedłożyła tabeli kursowych Banku, co uniemożliwiło Sądowi ocenę wysokości żądania. W związku z tym, roszczenie powódki okazało się nieudowodnione we wskazanej przez niego wysokości.

Na zakończenie podkreślić należy, że oddalenie powództwa nie oznacza, iż pozwani nie mają obowiązku spłaty zaciągniętego kredytu. Podniesione przez pozwanych zarzuty, które Sąd podzielił, pozwoliły jedynie na stwierdzenie, że wystąpienie z powództwem było przedwczesne, gdyż nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy z 19 czerwca 2008 r. o kredyt hipoteczny.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znalazło swoje uzasadnienie w art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z 99 k.p.c. i 98 § 1 i 3 k.p.c. Powódka – (...) S.A. jako strona przegrywająca spór została zobowiązana do zwrotu pozwany poniesionych przez nich kosztów zastępstwa procesowego w wysokości po 14.400 zł, wynikającej z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804), powiększonych o należną opłatę skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Mając na uwadze opisane wyżej okoliczności, orzeczono jak w sentencji.

SSO Rafał Wagner